

Tódor János

Alkalmi munka

1.

Ha mész a Kalefra, hogy munkaerődet áruba bocsásd, lehetőleg ne tudják rólad, hogy ki vagy. Ne használd azokat a kifejezéseket, amelyekkel a médiában folyamatosan etetnek: ne mondd azt, hogy dzsidipi, még azt se, hogy bruttó nemzeti össztermék, s különösen ne kérdezd arról az önmaguk kizsákmányolására felajánlkozókat, mit szólnak ahhoz, hogy a (mindenkori) kormány hadat üzent a feketegazdaságnak. Ha mégis ezt teszed, azt fogják hinni rólad, hogy nem vagy normális. Vagy könnyen úgy jársz, mint én, aki még a rendszerváltást megelőző órákban, engedve a történelmi eufóriának, na meg a fröccsöknek, éppen itt, a Moszkva téri Trombitás büfében (akkor még csak kocsma) önfeledten magyaráztam két aszfaltozó munkásnak a permanens forradalom mibenlétéről. Hosszasan hallgattak, aztán se szó, se beszéd, egyikük az arcomba vágott. Akkor, mint a munkásosztály nagy barátja, rettentően fel voltam háborodva, csak évekkel később láttam be, hogy saját szempontjából alkalmi ivócimborámnak igaza volt. *Munkásököl vasököl, oda sújt, ahova köll.* Szóval szemlélődj inkább egy héten át, ahogy én ezekben a választások utáni, gazdasági megszorításokkal fenyegető május eleji napokban, és a járőrökcsikban szunyókáló rendőrök álmos nyújtózkodásából meg fogod érteni, humbug az egész. Már ami az ún. feketegazdaság elleni heroikus igyekezetet illeti. Vagy legalábbis tesze-tosza pótcselekvés. Rendőr (közterület-felügyelő) a (másik) rabszolgának nem farkasa.

A riporter, aki már nem fiatal ember, elgondolkodik azon, hogy is van ez. Ő egyre vénül, a Moszkva tér viszont egy szemernyit sem öregszik. Legfeljebb ma már kevesebb a hajléktalan, a bandába verődött fiatal csöves gyerek. Mára a Kalef (a nyolcvanas években még így hívták a Moszkva teret) megszűnt nemzedéki szemétdobóként funkcionálni, a kilencvenes évek eleje óta kőkemény emberpiac. Illúziótlan pragmatizmus és folyamatos leértékelődés jellemzi Közép-Európa legnagyobb szabadtéri munkaerő-vásárterét. Anno a Demszky-tisztogatás nyomán kisöpörték innen az illegális árusokat és az itt a piros, hol a piros zsonglőrjeit, a placc teljes egészében a magukat felkínáló, huszadik század végi rabszolgáké, meg az őket nap mint nap megvásároló „munkáltatóké” maradt. A BNV mellett a Moszkva téri a második legnagyobb honi nemzetközi vásár, s ide még belépti díjat sem kell fizetni.

Elég egy BKV-jegy. Persze ki az a hülye, aki reggel negyed hatkor lyukaszt a metrón. Megviselt arcok emelkednek föl a mélyből, magyar panoptikum; szar dolog olyan országban élni, ahol ennyi a napi túlélésre specializálódott tetszhalott. Meglesni őket – mintha legalábbis a valóságkukkoló erre fel lenne hatalmazva – nem kevésbé gyalázatos dolog, mint közéjük valónak mutatkozni.

Ilyesmikre gondolkodom, miközben beállok az egyetlen nyitva tartó büfé ablaka előtt kígyózó sorba, és kávéért rendelek. Előtte kivétel nélkül mindenki feketét kér, a pultosnőnek csak a koszos trikós törzse látszik, mechanikusan tölti, löki ki az apró műanyag poharas koromszínű lötytyöt; *nyolcvan, nyolcvan forint, talán süket?*

Román nyelven folyik körülöttem a szó, húszan-harmincan lehetnek, néhány nő is van köztük. Vörös hajú fiatalember köré tömörülnek; ez lesz a munkavezető vagy micsoda, kezelnek vele, ő románul üdvözli őket. Félig-meddig takarásban várakozik a csapat, odább, a büfé és a könyvespavilon között két fehér VW-rendőrautó. Az egyikben kettő, a másikban három egyenruhás, köztük egy nő. Az elöl ülők lebecsáklott nyakkal horpasztanak, a nő olykor megnézi az óráját. A megfigyelő, aki vagyok, reggel hétig téblábol a terepen, addig egyszer sem hagyják el a közegek a bizonytalansággal egyre melegebb járműkabin. Kávéért iszik itt boldog-boldogtalan, és az égegyadta világon nem történik semmi. A vörösről nem derül ki, hogy tényleg embernepper-e, vagy ő is csak rabszolga.

Majd egy órája lebzselek már a románok között, de valódi kereskedő nem bukkan fel.

A göndör hajú, lila trikós, fehér nadrágos roma férfira is csak akkor figyelek fel, amikor a virágtartó betonjára teszi zöld műbőr kapcsos füzetét. Aztán szabad kezével nyomogatni kezdi a maroktelefonját. Rögtön körbeveszik a románok, de ő csak a fejét rázza, miközben beszél. „Uram, hárman vagyunk. Én, a sógorom, aki burkoló, meg a fiam”, mondja egy sötét arcú, kopaszodó, ötvenesforma ember. A nepper még mindig a telefonba beszél, foghegyről veti oda, hogy *napi négyezer*, mire a férfi, méltatlankodó arccal bámul rá. Szólni nem szól semmit, csak nézi, mint egy jelenést. Az befejezi a telefonálást, fölvés valamit a vonalas füzetébe, aztán lassan elindul a tér másik vége felé. Azok meg utána. Követem őket, hátha nekem is leesik valami. Az emberkereskedő egy szót sem szól többet, csak egyszer ismétli még el, hogy négy rugó. A sógor azt mondja társainak, hogy mindjárt hét óra, tovább nem érdemes várni.

Indulnának, amikor észreveszik, hogy ott hallgatózom. Mondom a román család fejének, hogy szívesen velük tartanék, keverném a maltert, hordanám a téglát, de az nem szól semmit, csak a mobilos menedzserre pillant. „Csak három hely van”, mondja az elutasítólag, s már indulnak is a Trombitás büfé előtt parkoló fehér Ladához.

Lassan fél nyolc, de az előbbin kívül mindössze egy sikeres aukciót regisztrálok hallótávolságból. Egy Törökvész úti aranypecsétes gyűrűs rabszolgatartó terel a Batthyány utca sarkán eldugott Fordjába négy idegen ajkút. „A magyarországi magyarok nem kellenek senkinek”, hallom egy népes csoporthoz csapódva, a végsőkig elszánva, hogy most már csak azért is eladom a munkaerőmet. Hogy pangás van a Kalefon, mindenki láthatja. Reggel öt óra óta ácsorognak itt ugyanazok az arcok, s nem akarja őket a kutya se.

Legszívesebben egy friss napilapba merülnék el, nincs itt már semmi néznivaló, de egy napszámos bevetés előtt nem olvas újságot. Maximum cigire gyújt, már ha dohányzik. Meg unatkozó, *a szar is le van szarva* pofát vág; ezt a kiszólást egy nagy műgonddal hátrafésült hajú kockás inges gurgulázza föl egymás után többször is, s mindannyiszor harákol hozzá. A tetkós alkaron, amivel az orrom előtt hadonászik, a MAMA felirat olvasható. Hárman-négyen vesznek körül egy vékony, kék inges-farmeres, divatborostás figurát, aki karba tett kézzel bámul a semmibe. Néha olyasmit mond, hogy méterenként ötszáz, meg hogy nyolcvan centi mélyen.

„Na, nem jössz?“, kérdezi egyszer csak a harákolós, aki pedig még maga sem döntött, hogy ennyiért eladja-e magát. Egy szalmahajú lófarkas és egy westerncsizmás rocker is nyomul, s mondják a Nagy Kékségnek, hogy *oké, megyünk*.

Az emberkereskedő továbbra sem néz senkinek a szemébe, s már menet közben böki ki, hogy a Duna-kanyarba lesz a menet. Telefonkábelt fektet ott a cég, annak a gödrét kell kiásni.

A „főnökön” (a szorgalmasan köpködő kolléga rögvést így szólítja) kívül öten ülünk a VW-kisbuszban, a tettek közben közben meggondolta magát, de társul a brigádhoz egy melák, kalácsképzű ember. Amikor a meteorológia a rádióban 25–30 fokot jósol, már szívesen felhagynék a Günter Wallraff-féle „besurranó” írói módszerrel. A *legalul* lévőkről olvasni jó, köztük észrevétlenül elvegyülni már sokkal macerásabb és fásasztóbb. A kalácsképzű közben azt javasolja, hogy alkossunk párost, úgy feltehetően ketten akár negyven métert is haladhatunk a mai napon.

A Pomázi úton áll meg a kocsí, a kerítésnek dőlve néhány félmeztelen ember ácsorog. Kezükben tejeszacskó, kifli, háromujnyi vastagra vágott parizer. Az országút mentén több kilométer hosszan húzódik a már kiásott nyolcvan centi mély kábelárok. „Mi sötétedésig dolgoztunk”, újságolja egy húsz év körüli, vállig érő hajú srác, akinek befáslizott lábán nincs cipő, ám munkaadónk nem dicséri meg érte: „Túl korán abba hagyátok, Maugli”, mondja neki. „Csináltuk volna éjjel is, főnök, de nem világít ide az utcai lámpa”, teszi még hozzá a befáslizott lábú fiatalember leombozódva. Mauglitól azt is megtudja a munkavezető meg mi is, hogy itt aludtak az egyik félig felhúzott családi házban. A „főnök”, aki véletlenül sem néz senki szemébe, betereli a csapatot az egyik ház udvarába, föl lehet venni a szerszámokat.

Tandemenként egy csákány, egy lapát és egy ásó jár. Feri, a kalácsképzű, aki esztergályos, és évi rendes szabadságát (így nevezi a gyakori munka nélküli időszakokat) alkalmi önkizsákmányolással üti agyon, azt mondja, hogy nyomás, siessünk egy faintos szakaszt kiválasztani. Mennénk, de nem lehet, mert le kell adni a flepniket a busz volánja mögött adminisztráló kék inges fazonnak. Maugliékról, akiket először erdélyieknek néztünk, hamarosan kiderül, hogy ők is hazánk fiai, személyijük legalábbis van. A toborzó-ember egy fűzetbe vezeti be a nacionálét. A szerződés szóban megkötöttet (mit, hol és mennyiért kell dolgozni), de arra a munkavezető nem vesztegeti a szót, hogy mi van olyankor, ha valakinek a lábfejébe beleáll a csákány.

Amikor Feri megáll a nyakig érő gazban, már nem annyira biztos benne, hogy meg lehet csinálni estig a negyven métert. Szerinte ebben a dzsumbujban a tizet se. Odamegy a munkavezetőhöz, s magyarázni kezd neki arról, hogy ő nem gyomirtásra szerződött. Az most sem néz a szemébe, csak a fejével int, és Ferit és engem egy főútról nyíló, hegyre tartó utcácskába vezényel. Ott látszólag minden oké, szabad a pálya. Egy már elkezdett gödörbe ereszkedünk le, ami egy autóvillamosági műhely murvával felszórt behajtóján folytatódik. Amíg tart a földes szakasz, nincs is semmi gond, ám a felhajtóhoz érve már szikrákat hány a csákány vashegye. A murva alatt ledöngölt öklömnyi szikladarabok teszik lehetlenné az előre- és lefelé jutást. Megannyi autógumi dolgozta bele úgy harminc centiméter mélyen a követ az agyagos földbe.

„Ez a majom direkt kibaszott velünk”, bökö fejével Feri a kisbuszban könyvelő „főnök” felé. Megpróbálom fölvenni az excsepeli drehás tempóját, ám a második órában már egyre kisebb az ív, amit a lapátom leír. Póló alá, hajba és szakállba is jut bőven a törmelékéből. Tizenegyre jár az idő, és még nem sikerült a mintegy 12 méteres szakasz tetejét megtisztítanunk. Maugli és társai közben már harmadszor fordulnak a szomszéd utcában található kisboltba, s behűtött sörokról mesélnek. Sztahanovista Ferinél viszont nincs megállás, amíg egyszer csak se szó, se beszéd eldobja a csákányt, inge ujjával letörli a homlokáról apró patakokban csorgó verítéket, és arra utasít, hogy menjek oda *ahhoz a faszkalaphoz*, és mondjam meg neki, fizessen a kőtérésért pluszba méterenként legalább kétszáz forintot, különben, így az egykor volt csepeli munkásosztály egykori képviselője, „úgy itt hagyom, mint paraszt a taknyát”.

Alkalmi rabszolgatartónk csak hümmög, pofaszőrét vakargatja, nézegeti a kitermelt anyagot, s bizonygatja, hogy annak a nagyobbik fele sima föld, úgyhogy szó sem lehet a méterenkénti plusz kétszázról.

Végsőkéig elcsigázva már azon vagyok, hogy feladom, a retinámon fekete foltok moziznak, bal karom zsibbadni kezd: jelez a tavalyelőtti szívizomgyulladás. Aztán osztok-szorzok, s úgy döntök, ha meglesz a 700, azaz a 12 méteres szakaszra a fejenkénti 4200 forint, akkor bevállalom. Végére is a háromnegyed részén már túl vagyunk. A munkavezető azonban hajthatatlan.

A delet harangozzák az autórádióban, amikor a művezető egy ezrest nyom a markomba, és még ő követel belőle vissza. Hiába a már-már anyázásig fajuló alkudozás, csak a lemérhető, teljesen kész háromméteres darabért volt hajlandó fizetni, a köbméterben annál háromszor annyi kidobott kőért és földért egy fillért se adott.

Béla káromkodik, és csakazértse adja fel, *nehogy már ennek a buzinak legyen igaza* Alighanem akkor is győzködte még, amikor én már a dombon, a minimarketben kortyolgom a jéghideg Drehert. Várom még egy darabig a társamat, aztán elindulok a HÉV Szent István-telepi megállójához. Majd másfél órával később a Margit hídnál botlok Feribe, aki a *hajcsár kurva anyját* emlegeti, mivel ő egy fillért sem kapott, igaz, Maugliék fogták le, *nehogy bemossan a „köcsögnek”*. Öt kilót átadok neki, végére is leginkább ő törte a követ. A Jászai Mari téren, az Akali borozóban három méter kábelgödör megy le fröccsök és hosszúlépések formájában a torkunkon.

2.

Másnap egy nálunk riportozó német fotós barátommal cserkésszük be a Kalefet; nincs mese, most fel kell fedni valódi kilétünket. Ráadásul két kőművesforma tag rögtön meglátja bennünk a lejm kavé lehetőségét. Árpi és Laci a napokban az egyik kereskedelmi tévé kamerája előtt fejtegették ki nézeteiket a feketemunka és az ellene folyó kíméletlen harc jelen állásáról.

Megígérem nekik, meglesz a potya, feltéve, hogy nem *nyilatkoznak*. Elég, ha beszélgetünk. A kávé mellé még egy tonikot is kapnak, ha elárulják, mi annak a hosszú simítófának, vagy minek az igazi neve, ami a sportszatyrukból kandikál ki. „Ez a *kartesni*, ugye?” néz Laci Árpira, aki arról híres, hogy húsz éve jár ki *bulcsázni* a Moszkvára. „Ja, azzal kell meghúzni a maltert”, bólogat az idősebbik kőműves, aztán azt kérdezi Lacitól, tudja-e, mi az a *hobli*. „Hát a hoblival kell a mennyezetet simogatni, te képzetlen. Látjátok, hiába tanítom” – kortyol bele a tonikba Árpi, és nagyot csap barátja meztelen vállára. „Melózni tudni kell, meg szeretni”, hallatszik mellettünk egy nagy fejű, üveges tekintetű törpe szájából, aki tizenéves ifjakat oktat. Árpiék úgy néznek rá, mint egy eltaposni való pondróra. „Minden reggel itt ugat ez a *csíra*. Kiscsávókat szed fel, de nem ám melóra...”

„Harmincöt év után tettek ki az utcára. Utoljára a Boschnál voltam biztonsági őr, de 45 év a felső korhatár, én meg már elmúltam 54. Tudjátok mit, én itt a Moszkva tér közepén felállítanék egy akasztófát, és oda húznám föl ezeket.” Hogy kit ért *ezeiken*, azt a kalefesekhez képest kimondottan jól öltözöttnek számító úriember nem részletezi. Karcsi bácsi Árpiék haverja, meg is hív bennünket egy kávéra, feltéve, a német fotós megígéri, hogy küld neki majd egy képet a Szív utcai lakcímére. Amikor kérdezem tőle, kikre gondol az akasztást illetően, azt válaszolja, *tudja azt mindenki nagyon jól*.

„Nem érdekel engem a gazdasági megszorítás, mi közöm hozzá?”, szólózik immár Laci is. „Hét éve lakom két gyerekkel albérletben, havi 20 plusz rezsiért egy Havanna-telepi romban. Mikor lesz nekem ebben, vagy bármelyik rendszerben lakásom?”

Árpi szerint alighanem majd akkor, *amikor a fasz dalol*. „Jobb volt a Kádár alatt. Akkor volt állandó melóhely, hétvégén meg az ember, ha kijött, megkereste a mostani pénz kérészesét, már ami a lóvé értékét illeti. Most meg, tényleg úgy néznek a munkaszervezők az

emberre, mint egy brazil szappanoperában az ültetvényes a szolgaszálláson tetvéskedő négekre.” „Éppen hogy csak a fogainkat nem nézik meg”, röhög Laci: „A nyolcvanas években még volt becsülete az alkalmi munkásnak, a napszám mellé járt neki meleg étel, pia. Ma jó, ha este megkapja a kialakított bért. Legtöbbször egy többnapos melónál csak a végén hajlandóak fizetni, vagy akkor sem, ha nem tetszik nekik valami.”

„A múltkor is azt mondja a faszi, akinél egész nap falasztunk, hogy nem fog fizetni, mivel túl sok cementet használtunk el”, így Árpai, aki ezért régen rögtön belevágott volna a pali etetőjébe, de ma már nem meri megtenni: „Elmegy a híre, aztán nem kellünk senkinek.”

Feltűnő jelenség vagyunk. Egyre többen ajánlkoznak, hogy szívesen elszegődnének dolgozni. A farzsebemből kikandikáló notesz lehet az oka. A fotós munkálkodása az egyik URH-s kocsi gubbasztó rendőrt arra indítja, hogy kiszálljon, és intézkedést imitáljon. „Csak basztatja az ácsorókat”, szögezi le Karcsi bácsi, majd hümmögve teszi hozzá: „Végtére is ez a dolga...”

„Azt mondta, tűnjünk haza”, árulja el az igazoltatás eredményét Sanyi, a nagyváradi magyar cigány ember. Tizenöt éve jár át dolgozni, de egyre gyászosabbak a tapasztalatai: „Uram, rossz világ van! A magyarok nem szeretnek dolgozni, és azt mondják, hogy miattunk nem kapnak munkát. Én 5000-et kérek, plusz ételt, ez alatt nem szegődök el. Az első kormányzó, az Antall uralma alatt még szerettek bennünket. A tavalyelőtti decemberi állampolgársági népszavazás óta mi nem számítunk embernek.”

3.

A kétajtós vagon, mint valami kerekekre szerelt, sínekre bocsátott piros cápa, méltóság-teljesen nyúlt el a raktárépület mögött.

„Nyugi, csak semmi kapkodás – szerelte le amatőr buzgalmamat alkalmi rakodótársam, Kálmán –, még csak fél hét, a zsákok nem szaladnak el.” Egy egész napot kaptunk a raktárostól, hogy kirakjuk a közel kétszáz mázsa babot. Amikor levertük a plombákat, nagy nehezen elfordítottuk a beszorult zárszerkezetet, és megpillantottam a feszesen egymáson sorjázó, a vagon plafonjáig érő zsákokat, az a tenyérynyi *babzsák* jutott eszembe, amit édesanyám varrt még annak idején színes vászonanyagból óvodás kislányomnak, hogy legyen mit dobálniuk a tornaórán.

Mielőtt a mi sajátos tornaóránk elkezdődött volna, a profinak számító társamtól ellesett kimért igyekezettel, amivel mintha csak a munkának akarta volna megadni a kötelező tiszteletet, az ipari vágány melletti hosszú rámpát raklapokkal raktuk végig.

„Na, mi legyen, tesókám? Bemész a vagonba, vagy inkább kint maradsz?” kérdezte unott hangon Kálmán, az ötven körüli egykori MÁV-tolatásvezető. Tetovált alkarján és bicepszen bakancsfűzőnyi vastagon dagadtak ki az erek; a szikár, ám szálfatermetű cigány férfi nem lehetett több hatvan kilónál. „Akkor lett belőlem *hórúkkos*, amikor 1997-ben megszüntették a Rákosrendezőn a Gurítót. Lapátra kerültünk vagy harmincan.” Nagyon értelmesen nézhettem rá, mert némi szünet után hozzá tette: „A Gurító, az egy mesterséges domb volt a teherpályaudvaron, volt ott vagy húsz sín pár, azoknak a közepére építették. Oda húzta föl a mozdony a rendezésre váró vagonokat, amiket aztán mi irányítottunk be a megfelelő vonatszerelvénybe. Gurultak azok szépen maguktól...” Abban maradtunk, hogy én leszek az *adogató*, ő meg a *leszedő*. Az első órában még úgy gondoltam, hogy én jártam jobban, hiszen neki az elején legalább húsz méterre kellett a vállán cipelnie a nyolcvankilós zsákokat. Okosan dolgozott, mielőtt még elfáradt volna, a legtávolabb lerakott raklapokat pakolta meg. De ahogy

egyre fogyott az ajtó közeléből a zsák, már nekem is jóval több energiámba került a vagon belsejéből előrácigálni az árut. Kilenc órakor álltunk meg először pihenni, és Kálmán elégedetten állapította meg, hogy jól melóztunk, mert a zsákok egyharmada már a raklapokon sorakozott.

„Hova rohantok ennyire, gyerekek – bújít elő a raktáros sopánkodó ábrázattal –, ha így hajtotok, nem lesz hova raknom a babot.” „Az már a maga baja – vetette oda foghegyről Kálmán –, nem akarjuk az egész napot ebben a rohadt vagonban tölteni.”

Forrónak ígérkező kora nyári napnak néztünk elébe, ömlött rólunk a víz. Hogy ennek elejét vegyük, egyes pálinkát ittunk, tapasztalt társam szerint ilyenkor ez a legjobb, belülről fűt, így nem érzi olyan elviselhetetlennek az ember teste a kinti hőséget. „Hideg vizet vagy sört csak a pancserok isznak ilyenkor. Az hazavágja az embert, fölborítja a hőháztartást, izzadsz tőle, mint a ló. Pedig a ló nem is izzad, mert akkora felületen párologtat, mint egy ház...” „oktatott az egykori tolatásvezető, majd elmerengve fűzte hozzá: „Ihatnánk persze forró teát is, az ugyanígy hat, de hát sajnos nem vagyunk angolok. A büdös pálesz különben is jobban tompít, amire, meglátod, szükséged is lesz, amikor már csak a zsák visz előre.”

Mínthogy a rámpa már csordultig telt, a raktárnak egy targoncát küldött, hogy közvetlenül arra rakodjunk. Kálmán is feljött a vagonba, s most már ketten húztuk-kínlódtuk fel a babzsákokat a targonca fémszarvára tűzött raklapra. Ahogy beljebb és beljebb jutottunk, egyre füledtebb lett odabent, a pirosra festett vaskoporsó úgy itta magába a nap melegét, mint homok az esőt. A vakítóan éles fényben a porcsillámok úgy zuhogtak alá, akár egy többszörösére felgyorsított homokórában a homokszemek. Szó, ami szó, nagyszerűen haladtunk, szemem előtt egyre gyakrabban jelent meg a strand május elején még meglehetősen hideg vizű medencéje, ahogy az alkalmizás után majd belevetem magam...

Délután kettőre végeztünk, a kihullott babszemeket söpörtük a vagon fapadlójáról, amikor az immár elégedetten somolygó raktáros bekukkantott. „Gyerekek, lenne még valami, ha vállaljátok... Úgy ötven mázsa pétisó.” Időm sem volt, hogy végiggondoljam, Kálmán azonnal bölintott, majd felém fordulva annyit mondott: „Időben vagyunk, végül is.” Bár már sem erőm, se kedvem nem volt hozzá, mit volt mit tenni, kiböktem, hogy oké. Végtére is társak voltunk.

A nagyjából harminckilós, műanyag zsákokba kiserelt pétisó az első pillanatban gyerekjátéknak tűnt a dögnehez babzsákok után. Hatalmas elánnal láttunk hozzá, és ahogy kezdtem bemelegedni és izzadni, a műanyag zsák meztelen felsőtestemhez ragadt, csúszott, nem volt rajta fogás, lehetetlen volt felemelni. Kálmán azonnal látta, mi a probléma, cseréltünk, s most ő küszködött a vagonban. Tempónk, a babozáshoz képest, csigalassúságúnak tűnt, és a pétisó, mintha csak „megérezte” volna ezt, egyre nehezebben adta meg magát. Társam, akinek a száját egész nap nem hagyta el egyetlen istent vagy anyát felemlető trágárság sem, most káromkodott, mint a jégeső. Hol volt már a délelőtti, választékos irodalmi vitánk Merle *Védett férfiak* című regényéről... A végén már nekikeseredve ketten cibáltunk egy zsákot, hogy aztán a rámpához érve vaskos kifejezések kíséretében dobjuk a többire.

Zuhanyozás közben vettem csak észre, hogy a rozsdás drót, amivel a zsákok száját bekötötték, véresre vagdalta a karomat. Társam keze is szépen ki volt dekorálva. A Füttyös névre hallgató italmerésben szó nélkül nyeltük le az első korsó jéghideg sört. A második, legalábbis nekem, már sehogy sem akart lemenni. Alaposan elkészültem az erőmmel, fekete karikák ugráltak a szemem előtt. „Na, hogy ízlett a meló, mester?”, kérdezte hangjában nem kevés kajánsággal Kálmán, a tolatásvezetőből aláavanzsált rakodómunkás. „A pétisót csak azért vállaltam be *neked*, hogy legyen majd miről írnod...”, vigyorgott, és szájához emelte a párás falú korsót.

4.

Nincs még öt óra, amikor baritonos ultrahangján megszólal a kaputelefon. A Tulaj hangját hallom: csipkedjem magam, mert már magasan jár a nap. Mit mondjak, nem vagyok oda az örömtől, de nincs mit tenni. Nem vagy te normális, duzzog bennem a széplélek, hogy egy ilyen ragyogónak ígérkező szombati napon képes vagy elmenni trógerolni.

No, de az ígéret szép szó, márpedig én megígértem az ismerős Tulajnak, hogy beállok az építkezésre alkalmizni. Megegyezésünkkor piszkos anyagiakról nem esett szó, bár ő tréfásan megjegyezte, hogy engem biztosan nem vet fel a pénz. Mindemellett, hogy ez magánügy, el kell ismernem, beletrafált.

Középkorú figura a Tulaj, azok közül a szarrágók közül való, akik azt képzelik magukról, hogy jópofának szánt obszcénkodásaikkal mindenkit paffra tesznek. Az ilyenek szoktak alattomosan, mintha csak véletlenül járna arra az egyébként a sebességváltón nyugvó kezük, benyúlni a stoppos lányok szoknyája alá, miközben fapofával bámulják az utat, és csonkig ég szájukban a Marlboro.

Az igazságos Mátyásról elnevezett kacskaringós szerpentinén autózunk, s a Tulaj egyre jobban lelombozódik, mert nem veszem a lapot, nem vagyok hajlandó együtt röhögni vele azokon az idiótaságokon, amiket szórakoztatásomra talál ki. Még el sem kezdődött, de már most unom az egészet.

Villaként előadott, ám azok eleganciáját nélkülöző családi téglamonstrumok mellett húzunk el. Némelyik már első látásra is a célszerűtlenség házi kápolnijának tetszik, amihez az ember kénytelen mindjárt odaképzelné az OTP – Mammon hitel- és kölcsönlevelekkel kitapétázott oltárát is. Jól tudom persze, hogy panelban felnevelt irigységem délibábos tréfálkozásai ezek a torz látomások, amelyek még abból az időből maradtak vissza tudatalattimban, amikor pontosan ezen a hegyen újságkihordónak álcázva magam, maszek szociológiai felméréseket végeztem. Bevallom, olykor-olykor karkai szorongás vett rajtam erőt, amikor a folyosó hosszúságú, vagy éppen csarnoknyi előszobákban várakoztam, mert ezen a környéken nem volt szokás helytel kinnlálni az újságpénzt kunyizó, előnytelen kinézetű alakokat. Akkor még igyekeztem megérteni ezeket a gyeges vagy csupán háztartásbeli anyukákat, akik egy, maximum két csemetéjükkel lakták be a család-fő esti hazatértéig a hat-nyolc szobás minikastélyokat. A sóhajtozva unatkozó asszonyok egyikével-másikával szorosabb kapcsolatba is sikerült kerülnöm, no persze csak szigorúan konspiratív módon és alkalmi jelleggel.

Mostanára csak irigységem maradt újjazdagék palotái láttán.

Mire mindezt végiggondolom, mert hogy a Tulajt nem éreztem elégnek ahhoz, hogy megosszam vele, már meg is érkeztünk. A kétszintesre készülő ház emeletének falazása vár ma ránk, pontosabban a kőművesekre, akiket arról lehet megismerni, hogy a Tulaj kitüntető, behízelt alázattal érdeklődik az éjszakai nyugalma felől. A csomagtartóból zöld csatos üveg kerül elő, a szalonnával, kolbásszal és kenyérral egyetemben. Elsőbbre, lévén még csak fél hat, *egy kis kaparós reggeli beöntésre* kerítünk sort, ahogy a töltögető Tulaj mondja. Magától értetődőnek veszem, hogy én is kapok a szilvát sejtető párlatból, holott, mint az később kiderül, ez korántsem az. Akiket én, még a pálinka előtt, hozzám hasonló culágernek néztem, merthogy a kőművesek olyan fensőbbiséggel mozogtak, mintha nem is kemény hétvégi pénzért, hanem fene nagy szívességből lennének itt, szóval a katonai zsávolys és az Adidas melegítő érettebb korú fiatalemberek, nos ők is tulajdonosai az épülő társasháznak.

Persze, ha figyelmesebb vagyok, nem pedig marhára álmos, ezt rögtön kiszúrhattam volna választékos beszédmódjukból, középérés, enyhe fejbiccentéssel kísért alkalmazotti

kézszerításukból (mindketten önkormányzati hivatalnokok), s ha ebből sem, hát abból a sürgető igyekezetből, ahogy a „beöntés” után rögvest munkához is láttak.

En nem kapkodok, tudom, hosszú még a nap. A Tulajt figyelem inkább, aki mint bordélyban a madame a lányokat, úgy ajánlgatja a *mestereknek* majdani ebéd gyanánt a paprikás csirkét tejfölös uborkasalátával, a rántott húst rizibizivel, harmadikként pedig a vadast „valódi” nyúlból. A kőművesek húzzák a szájukat, vállukat vonogatják: úgy látszik, még ennél is bővebb választékhoz szoktatták őket. Hármójuk közül kettő csirkét kíván, a harmadik meg vadast. Végül is, *hogya ne okozunk gondot a mamának*, a többség győz, és a vadas ugrik.

Benne járunk már a hatban, amikor megérkeznek sorstársaim. Öten vannak, hárman a budai „rabszolga piacról”, a Moszkva térről, ketten pedig egy közeli hajléktalanszállásról. Jóformán megnézni sincs időnk egymást, mert a kőművesekkel az élen máris kapaszkodunk a tatra. Egyelőre csak annyi a dolgunk, hogy a korábban már felhordott lyukacsos téglát a kőművesek keze alá termeljük. Unalmas, egyhangú meló, de legalább nem túl fászlátó. Nem sokat beszélünk, a monotonitás elaltatja a szavakat. Arra leszek figyelmes, hogy a Tulaj által odakészített műanyag-marmonkánából közbe-közbe a két *kistulaj* töltögeti a bort. Kizárólag a kőműveseknek.

Mivel minket nem kínálnak, fogom magam, odabattyogok, és töltök magamnak egy pohárral. A kistulajok, mint akik nem akarnak semmit észrevenni, épphogy csak odapillantanak, nem szólnak semmit. Alkalmi társaim is felbuzdulnak ezen, indulnának a marmonhoz, ám megelőzi őket a zsávoljos kistulaj, és valami olyasmit kezd el magyarázni, hogy ma a Tulaj az ügyeletes élelmező, övé a bor is, és meghagyta: abból csak a kőművesek kaphatnak. Ilyet még egyikőnk sem pipált, de a kőművesek kezében is megáll a kanál. Béla, a sárga hajú, köpcös fiú, akiről utóbb tudom meg, hogy tök absztinens, káromkodik egy cifrát, belefoglalva, hogy mit csináljon a Tulaj a borával, majd köp egyet. „Rühellem az ilyen kicsinyes *jenkiket*” – dörmögi félhangosan. – A mestereket borral itatják, nekünk meg idelőkik a vizet. Tudjátok kit fognak ezek a felkapaszkodottak megalázní?! Délig maradok, aztán fájrnt...”

A gumicsizmás, kopott munkaruhás, erősen borostás ábrázatú Pista köztünk a legidősebb; túl a hatvanon maga a megtestesült nyugalom. Vájár volt Márkushegyen, *amíg szükség volt a magyar szénre*. A bányászok megveszekedett kitarása szól belőle: „Mit vagytok úgy megindulva? Én maradok, de még előbb, ha ezt földobtuk, leugrunk ide a Faházba, és megisszuk, amit ezek elspóroltak előlünk. Nem kell beszarni, gyerekek, én fizetek.”

„Voltam már egy-két helyen alkalmizni, de ilyen tré figurákkal még nem találkoztam”, fejt ki véleményét Laci, akinek egy színes tolldíszes indián törzsfőnököt tetováltak a jobb felkarjára. Vele én is – aki bizonyos szempontból kivételezett helyzetben vagyok – egyetértek abban, hogy *itt kell ezeket hagyni a francba*. Tizenegy körül jár az idő, elfogy mellőlünk a téglá. A kistulajok megszeppenve figyelik készülődésünket. Nagy kő eshet le a szívükről, amikor Pista közli velük, hogy nem kell izgulni, csak ide, a kocsmába megy a csapat.

„Legalábbis egyelőre...”, teszi hozzá a csupa izom, hallgatag Gyuri, aki a csont és bőr Imrével együtt végig úgy dolgozott, mint a gép. Fantasztikus a tizennyolc éves Imre munkabírása, kivált, ha meggondoljuk, hogy alig két hete hagyta el a budakeszi tudószanatóriumot.

Laci és Imre kihozzák az első kört, sört iszunk, csupán a sűrű inges Béla előtt árválkodik kóla. Ő egyfolytában háborog. Kézfejen a dobókocka ötösét imitáló tetoválás sejteni enged, hogy volt már alkalmá négy örökösnek tűnő fal között eltöprengeni az élet méltánytalanságai felől. „Ezek a pancserok eltévészítették a házszámot. Nem tanulták meg, pedig lassan felépül a kacsalábon forgó kérojuk, hogy a melós is ember...”, kezdi újra, minekelőtte snóbliban többször egymásután lemosta a társaságot.

Mire visszaérünk, már javában tart az ebédidő. A mesterek a fal tövében heverésznek, a Tulaj a Suzuki dzsip csomagtartójából varázsolja elő a menüt. Porcelán eszcáig, jégtől párás dreheres üvegek, meg amit akartok. A Tulaj, mint valami kiérdemesült főpincér, örül a teli szájú csámcsogásnak. Bizalmasan magához int, arrébb megyünk, majd diszkréten érdeklődik, nem kérek- e esetleg én is. Köszönettel elhárítom, nem vagyok éhes.

Engedünk Pista bölcsességének, igaza van, magunkkal szúrunk ki, ha most lelépünk. Ugrik a pénz, meg aztán mi a fenét lehet kezdeni egy *félbevágott nappal*? Keverjük a maltert, kedvünk újra a régi. A kistulajok elfordítják a fejüket, ha valamelyikőnk a marmonkannához indul.

„Látjátok, gyerekek, a türelem lóvét terem”, mosolyog tiszteletbeli brigadérosunk, Pista, amikor atyai igazságossággal osztja szét köztünk a megszolgált summát. „Teszek én az ilyen türelemre”, füstölög megfáradt ingerültséggel Béla, az örök meg nem alkuvó, de most senki sem figyel a szavára.